

Zarządzanie organizacją społeczną w środowisku informacyjnym (na przykładzie działalności Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku)

Managing a Social Organization in an Information Environment
(the Example of the Activity of the District and City Public Library in Brzesko)

SŁOWA KLUCZOWE: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku, usługi biblioteczne, środowisko informacyjne, zarządzanie biblioteką

KEYWORDS: District and City Public Library in Brzesko, information environment, library management, library services

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie praktycznych rozwiązań w zarządzaniu organizacją społeczną działającą w środowisku informacyjnym na przykładzie usług świadczonych przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Brzesku.

W artykule wykorzystano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa. Przeprowadzono kwerendę na bazie materiałów dostępnych za pośrednictwem serwisu internetowego biblioteki i lokalnych mediów. Zebrane źródła uporządkowano i poddano analizie, dokonując selekcji materiałów kluczowych w aspekcie poruszanego tematu.

Oferta brzeskiej księżnicy wpisuje się w zapotrzebowanie społeczeństwa informacyjnego, pozwala na podnoszenie jego kompetencji oraz zawiera zróżnicowane usługi.

W artykule zaprezentowano badania usług jednej biblioteki, jest on wprowadzeniem do dalszych analiz.

Usługi świadczone przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Brzesku mogą dać początek dalszym rozważaniom na temat roli bibliotek publicznych w środowisku informacyjnym.

Summary

The aim of the article is to present practical solutions in managing of a social organization operating in an information environment, using the example of services provided by the District and City Public Library in Brzesko.

The article is based on the method of literature analysis and criticism. A query was conducted based on materials available through the library's website and local media. The collected sources were organized and analyzed by selecting key materials relevant to the discussed topic.

The Library in Brzesko aligns its offerings with the demand of the information society by improving competences of users and providing diverse services.

The article is based on research conducted exclusively on the services of one library and serves as an introduction to further analysis.

The services provided by the District and City Public Library in Brzesko may initiate further considerations regarding the role of public libraries in the information environment.

Wprowadzenie

Dynamicznie zmieniający się obszar usług świadczonych przez organizacje niekomercyjne wpływa na nieustający rozwój kompetencji informacyjnych oraz całego środowiska informacyjnego. Kluczową rolę w podejmowaniu nowych wyzwań stawianych przez wdrażanie kolejnych, często innowacyjnych rozwiązań i technologii odgrywa spójnie przeprowadzany, wieloaspektowy proces dysponowania zasobami instytucji. Podejmowanie działań zgodnych z koncepcją przebudowy lub adaptowania części lokalowych pod wymagania stawiane przez opinię publiczną stanowi jedynie załączek elementów warunkujących sukces. Jednym z ważniejszych czynników wpływających na pozytywny odbiór organizacji społecznych jest uzyskanie efektu pojmowania, a zarazem przyjmowania wartości dodanej świadczonej przez instytucję i wpisującej się w jej cel i misję. Zupełnie odmienne postrzeganie sukcesu można zauważyć wśród firm komercyjnych, które w większości nastawione są na osiągnięcie zysku materialnego.

Pojęcie zarządzania jest niezwykle szerokie i w zależności od przyjętej perspektywy badawczej można je różnie definiować. Zarządzanie można na przykład określić jako proces (Robbins & DeCenzo, 2002, 32) obejmujący „planowanie i podejmowanie decyzji, organizowanie, przewodzenie (motywowanie) i kontrolowanie” (Griffin, 2017, 9; por. Wojciechowska, 2016, 241–248). W literaturze znane są również definicje odnoszące się do zarządzania jako sztuki wykonywania czynności przez ludzi lub formułowania poleceń przez osobę zarządzającą (Evans & Greenwell, 2020, 20–21; Koreimann, 1999, 11–12; Krzakiewicz & Cyfret, 2020, 26–27). W ujęciu historycznym, choć wciąż aktualnym, według Fredericka Winsłowa Taylora głównym celem zarządzania powinno być osiągnięcie wyrównanego poziomu maksymalnego dobrobytu pracodawcy i każdego pracownika. Jako maksymalny dobrobyt należy w tym kontekście rozumieć zarówno rozwój wszystkich gałęzi organizacji do najlepszego, trwałego stanu, jak i rozwój każdego pracownika do najwyższego stanu wydajności wraz z podwyższeniem płacy (Taylor, 1919, 9–10). Termin ten odnosi się także do kwestii związanych z przyswajaniem wiedzy. „Zarządzanie powinno powodować, że organizacja uczy się na podstawie doświadczenia. Organizacja nie będzie zdolna do przetrwania w dłuższej perspektywie czasu, jeżeli nie będzie adaptować strategii swojego działania do okoliczności,

jeżeli uczestnicy organizacji nie będą skłonni uczyć się i adaptować” (Jemielniak & Latusek, 2005, 12). Niezależnie od przyjętego tłumaczenia pojęcia zarządzanie jest zazwyczaj łączone z zasobami wykorzystywanymi przez organizację. Wśród nich znajdują się zasoby ludzkie, rzeczowe, finansowe oraz informacyjne. Jako zasoby ludzkie należy rozumieć zarówno pracowników i ich siłę roboczą, jak i kompetencje kadry zarządczej. Zasoby rzeczowe stanowią budynki firm, ich pomieszczenia wraz z wyposażeniem oraz surowce, natomiast zasoby finansowe to kapitał zapewniający prawidłowe funkcjonowanie organizacji w skali bieżącej oraz działań prowadzonych w przyszłości. Ostatnimi z przedstawianych zasobów są czynniki niematerialne, informacyjne. Składają się na nie wszystkie dane konieczne do efektywnego podejmowania działań i decyzji przynoszących satysfakcjonujące wyniki (Griffin, 2017, 6–7). Stanowią one kluczową rolę w organizacjach niekomercyjnych, takich jak biblioteki.

Zarządzanie zasobami niematerialnymi: wiedzą i informacją

Dokonując analizy zasobów informacyjnych w procesie zarządzania organizacjami niekomercyjnymi, należy przywrócić się również aspektom związanym z zasobami wiedzy. Ogół wiadomości – a zarazem kompetencji i umiejętności – koniecznych do prowadzenia instytucji składa się na zasoby wiedzy. Chociaż wiedza jest zorganizowana i stosunkowo prosta w powielaniu, to wymaga odrębnych zasad w konfiguracji posiadający-uczący się. W organizacjach (zarówno komercyjnych, jak i społecznych) można rozróżnić dwie podstawowe kategorie wiedzy (Jemielniak, 2012, 23–25). Pierwszą z nich jest wiedza jawna, charakteryzująca się wysoką dostępnością. Jest przedstawiana w sposób przejrzysty, jasny, spójny i formalny. Podlega także systematyzacji w postaci podręczników, programów komputerowych i szkoleń. W organizacjach jest często ujmowana w postaci baz danych ułatwiających proces jej przyswajania (Karaś & Piasecka-Głuszak, 2013, 48–49). Drugą stanowi wiedza ukryta, trudna do zidentyfikowania, inaczej nazywana cichą. Jest skomplikowana do zakomunikowania ze względu na to, że „jest zasobem wiadomości większym niż jesteśmy w stanie go wyrazić słowami” (Klimczok & Tomczyk, 2012, 168). Opiera się na intuicji i jest uzależniona od indywidualnego doświadczenia posiadających ją osób (Karaś & Piasecka-Głuszak, 2013, 48–49; Klimczok & Tomczyk, 2012, 168–169).

W ujęciu działalności organizacji wiedzę można także rozgraniczać według czterech kategorii: wiedzy o czymś, wiedzy kto, wiedzy dlaczego oraz wiedzy jak. Pierwsza kategoria, wiedza o (*know-what*), jest schematyczna, operacyjna, oparta na faktach i niewymagająca wysiłku w przekazie. Skupia się m.in. na przepisach i obowiązujących prawach. Druga grupa, wiedza kto (*know-who*), dotyczy ludzi zajmujących się konkretnym tematem, zdefiniowaną branżą. Przybliża kontakty zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz organizacji, uwidacznia profesjonalistów, generuje infrastrukturę znajomości oraz odsłania role określonych osób. Kolejna kategoria, wiedza dlaczego (*know-why*), bazuje na przyswojeniu koncepcji działania organizacji oraz jej strategii. Jej posiadanie wpływa przede wszystkim na przyspieszenie i polepszenie postępu technicznego oraz naukowego. Ostatnia grupa, wiedza jak (*know-how*), jest uwarunkowana doświadczeniem posiadanym przez poszczególne osoby. Jest trudna do

przekazania, ponieważ dotyczy zadań i praktyk stosowanych każdego dnia w organizacji. Jej posiadanie przyczynia się do efektywniejszego podejmowania trafnych decyzji oraz rozwiązywania problemów (Jemielniak, 2012, 24–25; Sienicki, 2023, 135).

Niezależnie od przyjętej klasyfikacji główną cechą wiedzy jest jej stan. Jest niematerialna, a odgrywa kluczową rolę w istnieniu wszystkich przedsiębiorstw na rynku. „Zarządzanie wiedzą jest procesem, który umożliwia tworzenie nowych wartości dla otoczenia i organizacji w oparciu o zasoby intelektualne” (Gierszewska, 2005, 13). W związku z tym wiedza jest wyznacznikiem siły organizacji, przedsiębiorstw, instytucji. Napędza m.in. produktywność, innowacyjność, postęp, pozycję konkurencyjności na rynku (Gierszewska, 2005, 13). Wiedza może też być traktowana jako produkt. Jest tworzona, a następnie świadczona jako usługi lub sprzedawana jako wytwór (Burkiewicz & Zaborowska, 2011, 28–29). Warto jednak mieć na uwadze, że wiedza nie istnieje bez informacji. To informacja jest spoiwem łączącym dane z wiedzą według określonej struktury. W dobie postępującej z każdym rokiem globalnej cyfryzacji jest coraz więcej informacji, a wiedza stale się rozrasta. Niemniej im więcej informacji, tym większe zapotrzebowanie na specjalistów, ludzi potrafiących odnaleźć się w gąszczu informacji, zidentyfikować je i przełożyć na wymierną wiedzę. Oczywiście postęp techniczny oraz technologiczny stale zmienia rolę informacji w wiedzy, jednak niezaprzeczalnie jakość informacji oddziałuje na jakość wiedzy, a ta wpływa na jakość produktów i usług świadczonych przez wszystkie instytucje na świecie. Nasuwa się zatem pytanie, w jaki sposób zarządzać informacją, aby organizacja osiągała wymierne korzyści z działalności.

Zarządzanie informacją – podobnie jak zarządzanie wiedzą – jest złożonym procesem (Unold, 2015, 60), jednak u jej podstaw leży organizowanie zbiorów informacyjnych. „Zarządzanie informacją przeważnie bywa definiowane jako planowanie, organizacja, finansowanie oraz ocena przydatności i wykorzystania informacji w szerszym przedziale czasowym, aby sprostać konkretnym oczekiwaniom użytkownika” (Babik, 2019, 17). Posiadanie odpowiedniej w danym momencie informacji ma zdecydowanie bardzo dużą wagę na osi rozwoju każdej organizacji (Frąś, 2011, 29). W świetle stale rozrastającego się szumu informacyjnego spowodowanego przez globalizację i łatwość dostępu do mediów umiejętne zarządzanie zbiorami informacyjnymi jest niezwykle ważne, niezależnie od profilu instytucji. Stąd też klienci i użytkownicy różnych organizacji oczekują na gotowe zestawy kompetencji potrzebnych do odkrywania cyfrowej rzeczywistości. Jedną z grup organizacji niekomercyjnych zajmujących się szkoleniem użytkowników z aspektów bezpiecznego i kompetentnego poruszania się po zasobach informacyjnych oraz świadczących różne usługi z zakresu „doinformowywania” są biblioteki.

Biblioteka miejscem rozwoju środowiska informacyjnego

Formalny podział bibliotek ze względu na profil gromadzonych zbiorów wymusza doprecyzowywanie świadczonych przez nie usług, przykładowo biblioteki akademickie „wchodzą w skład organizacyjnych struktur uczelni. Są przez wyższe uczelnie powoływane

do życia i utrzymywane oraz zgodnie z potrzebami uczelni określa się rejestr powinności" (Wojciechowski, 1997, 113). Do korzystania z ich zasobów w pierwszej kolejności są uprawnieni pracownicy naukowcy oraz studenci konkretnej szkoły wyższej. Dopiero w dalszej kolejności zbiory są udostępniane, a usługi świadczone wszystkim zainteresowanym. Jednak kluczową rolą bibliotek akademickich jest wspieranie procesów badawczych, naukowych, edukacyjnych oraz dydaktycznych (Wojciechowski, 1997, 113–114). Podobnie biblioteki szkolne świadczą swoje usługi przede wszystkim uczniom szkół, do których struktur należą, oraz gronu pedagogicznemu. Ich głównym zadaniem jest zapewnianie dostępu do lektur będących podwalinami szeroko rozumianej nauki i wychowania (Grycz, 1951, 11). Inaczej rzecz się ma przy omawianiu bibliotek publicznych, ponieważ z założenia mają one służyć ogółowi społeczeństwa, w związku z tym ich system zarządzania jest złożony i oparty na wielu czynnikach. Abstrahując od swobodnego kierowania bibliotekami, w którym zawiera się m.in. krótko- i długoterminowe planowanie, realizacja budżetu, organizacja i kontrola pracy, instytucje te kładą duży nacisk na doszkalanie oraz ukulturalnianie środowiska, w którym funkcjonują.

Lapidarnie rzecz ujmując, można przyjąć, że głównym celem istnienia bibliotek publicznych jest po prostu „być i służyć”, kiedy sytuacja tego wymaga. Już w XX w. zaczęto zauważać, że tego typu instytucje pełnią funkcję centrów informacji o regionie. Ich zadania polegające na gromadzeniu, opracowywaniu i udostępnianiu zbiorów, dalej są aktywne, jednak „współczesna biblioteka publiczna to miejsce rozwijania edukacji i kultury oraz uzyskiwania informacji” (Sadowska, 2019, 26). Biblioteki publiczne są przede wszystkim otwarte dla wszystkich. Zapewniają stały dostęp do informacji, wiedzy i materiałów, wspierając proces kształcenia na poziomie zarówno formalnym, jak i nieformalnym – bez konieczności wnoszenia opłat. Dysponują dużym zapleczem dydaktycznym, stąd też posiadają możliwości wprowadzania użytkowników mniej wprawionych w pogłębione poszukiwania. W polskim przekładzie manifestu bibliotek publicznych IFLA/UNESCO wyszczególnionych zostało dwanaście punktów stanowiących kwintesencję misji bibliotek publicznych:

1. Dbanie o prawidłowe modelowanie przystosowywania się dzieci do kultury książki, w tym także o wyrabianie nawyków czytelniczych.
2. Wspomaganie procesu edukacji na wszystkich poziomach kształcenia oraz samorozwoju.
3. Wspieranie rozwoju osobistego zainteresowanych stron.
4. Rozwijanie kreatywności i inwencji twórczej wśród dzieci i młodzieży.
5. Uświadamianie w rozumieniu dostępu do dziedzictwa kulturowego, nauki, sztuki i osiągnięć wynalazczych oraz w zakresie ich poszanowania.
6. Zapewnienie dostępu do szeroko rozumianej sztuki i kultury.
7. Prowadzenie działań o charakterze równościowym, międzykulturowym, afirmowanie heterogeniczności kulturowej środowiska.
8. Utrzymywanie tradycji ustnej.
9. Organizowanie równego dostępu dla każdego do całości informacji lokalnych.
10. Kształtowanie dopasowanych usług informacyjnych przeznaczonych dla lokalnych przedsiębiorstw, organizacji oraz grup.

11. Budowanie i pogłębianie kompetencji informacyjnych użytkowników, w tym umiejętnego obsługiwanie sprzętu komputerowego.
12. Popularyzowanie wydarzeń literackich organizowanych dla użytkowników w każdym wieku i udział w nich (Gill, 2002, 100).

Biblioteki publiczne nie przez przypadek nazywane są centrami społecznymi, informacji, kultury i edukacji jednocześnie. Pełnią wiele funkcji, starając się dostarczać swoim użytkownikom wyselekcjonowany zbiór najwyższej jakości danych. Wszystkie obszary ich działalności „wzajemnie się przenikają i uzupełniają, w zależności od potrzeb i specyfiki środowiska, a współczesne biblioteki charakteryzuje [...] zróżnicowanie podejmowanych zadań” (Jezierska, 2018, 254).

Zarządzanie organizacjami o tak dużym spektrum działalności, jakimi są biblioteki publiczne, wymaga doświadczenia zarówno u kadry kierowniczej, jak i pracowników. Oczywiście biblioteka bibliotece nierówna – obrany schemat zarządzania w konkretnej jednostce uzależniony jest od jej wielkości, mnogości i zróżnicowania gromadzonych zbiorów, liczby zatrudnionych pracowników, udogodnień lokalowych itp.

Zarządzanie a planowanie w bibliotekach publicznych

Biblioteki jako instytucje niekomercyjne z założenia nie są nastawione na zysk finansowy. Ich działalność powinna przynosić zysk społeczny w postaci nowych użytkowników – liderów wspólnoty informacyjno-kulturalnej. Są to miejsca umożliwiające dostęp do atrakcyjnych rozrywek, korzystnych umiejętności i zharmonizowanej wiedzy. Zysk rozumiany jako zadowolenie jednostkowego użytkownika i stały wzrost liczby użytkowników jest w pełni zaspokajający i wpisujący się w główne cele funkcjonowania bibliotek publicznych.

Znając podstawowe kryteria stanowiące misję bibliotek publicznych, warto rozpatrzyć, w jaki sposób podjąć działania, które zaspokoją środowisko informacyjne. Powszechny dostęp do informacji nie jest już problemem. W świetle ogólnodostępnego internetu i rosnącego konsumpcjonizmu pozyskanie krótkiej noty dotyczącej danego zagadnienia nie stanowi żadnego wyzwania. Bolączką stała się natomiast umiejętność zweryfikowania odnalezionej informacji i jej jakości. Niestety wielu ludzi nie potrafi bezpiecznie korzystać z internetu. Brakuje im kompetencji, a czasem rozważli w ocenie wartości pozyskanych treści. Trudność stanowi również biegłość w ocenie. W mediach cyfrowych często możemy spotkać się z typowymi fake newsami, powodującymi dezinformację i mającymi na celu manipulowanie odbiorcą. Biblioteki są wyposażone w narzędzia, a bibliotekarze mają kwalifikacje do weryfikacji poprawności danych i wiadomości. Co więcej, ludzie – często nieświadomie – przechodzą obok różnych instytucji, nie wiedząc, co mogą zyskać po przekroczeniu ich progu. Jak zatem zakomunikować lokalnej społeczności, że w tej instytucji otrzymają pomoc, pogłębią swoją wiedzę lub przeżyją niezapomniane chwile podczas wydarzeń kulturalnych?

Przed wszystkim biblioteki publiczne działają w trybie długookresowym. Niezwykle ważnym aspektem ich istnienia jest planowanie, rozumiane jako proces, podczas którego ustalane są cele do osiągnięcia i poszczególne ścieżki rozwoju całej instytucji. Planowanie jest

więc jednym z elementów systemu zarządzania, ponieważ świadczy o rozwoju placówki przy jednoczesnym istnieniu zmiennego otoczenia (Kamińska, 2019, 134–135). Niezależnie od wyboru planu działania – strategicznego (długoterminowego), operacyjnego (krótkookresowego o małym zasięgu) czy taktycznego (skupiającego się na konkretnych zadaniach) – biblioteki za każdym razem muszą brać pod uwagę możliwe zachowania informacyjne potencjalnych odbiorców (Gębołyś, 2019, 225–228). „Akurat w bibliotekarstwie stosunkowo często podkreśla się potrzebę przygotowania takich właśnie prognoz z wyprzedzeniem co najmniej pięcioletnim oraz z uwzględnieniem możliwych zmian w otoczeniu sieci bibliotecznych. To zrozumiałe, ponieważ biblioteki są bardzo mocno uzależnione od społecznego kontekstu, w którym funkcjonują – i zarazem trudne, bo zmiany zewnętrzne nigdy nie są w pełni przewidywalne” (Wojciechowski, 1997, 45). Zanim jednak opracuje się plan działania biblioteki, a właściwie jej strategię, i ofertę przeznaczoną dla poszczególnych grup wiekowych i społecznych, należy przeprowadzić dokładną analizę. Powinna ona uwzględniać m.in. otoczenie bliższe i dalsze biblioteki, kluczowe czynniki warunkujące sukces, pozycję na rynku bibliotekarskim. Przykładowo: przy definiowaniu otoczenia bliższego biblioteki, czyli otoczenia mającego bezpośredni wpływ na jej funkcjonowanie, można wykorzystać np. metodę analizy pięciu sił Portera. Jest ona oparta na czynnikach związanych bezpośrednio z otoczeniem organizacji (biblioteki), tj. sile przetargowej dostawców oraz nabywców, rywalizacji wewnątrz sektora, a także groźbie pojawienia się substytutów i nowych producentów. Celem analizy jest dokładniejsze poznanie bliższego otoczenia, ale także ocena siły konkurencyjnych bibliotek, czyli bibliotek funkcjonujących w tym samym regionie (Gębołyś, 2019, 216–222).

Oprócz planowania czy wyboru strategii przy zarządzaniu biblioteką można rozpatrywać jeszcze m.in. organizowanie pracy, motywacje bibliotekarzy, kontrolę funkcjonowania instytucji w porównaniu z założonymi celami, kapitał (finansowy, strukturalny, ludzki, odbiorców itp.), choć najważniejsze z punktu widzenia użytkowników wydaje się podejmowanie ostatecznych decyzji (Kamińska, 2019, 136–143; Wojciechowska, 2016, 60–67). Z poziomu zarządzania decydowanie powinno kierunkować się na wyborze konkretnej możliwości ze zbioru wszystkich realnie dostępnych opcji, jednak w tym przypadku mowa raczej o podejmowaniu decyzji o świadczeniu kolejnych usług, organizowaniu dodatkowych wydarzeń, atrakcji kulturalnych dla środowiska. Proces decyzyjny przynoszący efekty można najlepiej przedstawić, poddając analizie usługi świadczone przez biblioteki publiczne znajdujące się w mniejszych miejscowościach. Biblioteki te mają ściśle określoną grupę odbiorców, często stałych użytkowników, a wprowadzanie nowości w działalności usługowej i informacyjnej pozwala na zaistnienie w środowisku przez pryzmat chociażby lokalnych mediów.

Historia Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku w zarysie

Dzieje Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku sięgają 6 maja 1946 r., kiedy Wydział Powiatowy w Brzesku na mocy dekretu z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi powołał do życia Powiatową Bibliotekę Publiczną.

Uroczyste otwarcie biblioteki nastąpiło 20 października 1946 r. Od tamtego dnia nieprzerwalnie przez 78 lat w Brzesku rozwija się kultura książki ogólnodostępnej. Losy instytucji nie były burzliwe, rozwijała się ona powoli, ale zgodnie ze sztuką organizacyjną. W dniu uroczystego otwarcia inwentarz biblioteki notował 300 egzemplarzy publikacji przejętych po zorganizowanej rok wcześniej na chwilę przez Związek Byłych Więźniów Ideowo-Politycznych społecznej wypożyczalni dla mieszkańców. Bibliotekę notabene ulokowano w miejscu wcześniej działającej wypożyczalni, w dawnym lokalu po sklepie przy ul. Tadeusza Kościuszki 36. W pierwszych latach działalności instytucja powiększała zasób zbiorów i rozbudowywała sieć. Księgozbiór zasilany był głównie darami oraz publikacjami zakupionymi ze środków zbieranych podczas Świąta Oświaty.

Niecały rok po powołaniu do życia biblioteki, 20 stycznia 1947 r., podzielono zasób biblioteczny i utworzono drugą bibliotekę – Miejską (*Biblioteka siedemdziesięciolatka*, 2016; Marek et al., 2016, 7–8). W ten sposób w Brzesku zaczęły działać dwie odrębne biblioteki: miejska oraz powiatowa, jednak obie podlegały pod jedną kierowniczkę, a zarazem emerytowaną nauczycielkę – Jadwigę Dudekową (Legutek, 2021, 37). Warunki lokalowe instytucji pozostawiały wiele do życzenia. W okresie zimowym praca była mocno utrudniona, ponieważ temperatura w mocno wyeksploatowanym budynku osiągała maksymalny pułap 7°C. W związku z tym w czerwcu 1948 r. Urząd Powiatowy w Brzesku na potrzeby dobrze funkcjonującej biblioteki zakupił za 750 000 zł nową nieruchomość. Instytucja otrzymała lokal dawnego Domu Modlitwy, będącego dotychczas w posiadaniu Izraelskiej Gminy Żydowskiej. Budynek mieścił się przy ul. Łaziennej (obecnie ul. Aleksandra Puszkina). Dzięki 200 000 zł dotacji Ministerstwa Oświaty lokal został urządzony i przystosowany do celów bibliotecznych. Na bibliotekę w nowym miejscu składały się: wypożyczalnia, czytelnia, sala o charakterze odczytowym, pokój instruktorski oraz dwa pomieszczenia do pracy biurowej. Kolejne lata pracy instytucji przynosiły zwiększenie księgozbioru, a więc występowała potrzeba rozszerzenia powierzchni magazynowej. „W bogatej historii miasta Biblioteka zawsze odgrywała ważną rolę. Była jedną z pierwszych instytucji, która starała się zaspokajać różnorodne potrzeby czytelnicze i edukacyjne mieszkańców. Świadczą o tym kroniki prowadzone od początku istnienia Biblioteki, będące źródłem wielu interesujących faktów dotyczących historii brzeskiej Książnicy” (*Historia Powiatowej...*, b.d.; Marek et al., 2016, 8–9; Skoczek, 2006, 990).

Lata 50. wniosły do brzeskiego bibliotekarstwa wiele zmian, głównie za sprawą dyrektorki Marii Pawlik. Zaczęła ona wprowadzać nowe formy pracy z czytelnikiem jako urozmaicenie oferty bibliotecznej. Na sam początek nauczano czytania, potem aktywowano najmłodszych użytkowników przez głośną lekturę bajek. Głośne czytanie fragmentów książek przygotowano także dla młodzieży i dorosłych. Niezaprzeczalnie duża frekwencja podczas odczytów świadczyła o sukcesie tej usługi. Wprowadzona została także usługa księgonoszy. Ich zadaniem było wypożyczanie zbiorów osobom schorowanym i seniorom, niemogącym samodzielnie odwiedzić biblioteki. Akcja nabrała tak dużego rozpędu, że księgonosze docierali także do miejscowości oddalonych od Brzeska o 20–25 km (Iwkowa, Charzewice, Zakliczyn). Jednocześnie rozrastała się sieć biblioteczna. W 1953 r.

brzeska biblioteka posiadała największą sieć bibliotek w województwie, za co został jej przyznany honorowy tytuł Przewodniczącej Biblioteki. Sieć liczyła wówczas 40 bibliotek i 110 punktów bibliotecznych.

W 1956 r., dokładnie 7 stycznia, dwie działające obok siebie biblioteki brzeskie zostały połączone, w wyniku czego utworzona została Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. Jej działalność nie hamowała. Na początku lat 60. otwarto Lektorium Towarzystwa Wiedzy Powszechnej prowadzące Uniwersytet dla Rodziców, w ramach którego każdego tygodnia można było odsłuchiwać wykłady naukowców z zakresu m.in. pedagogiki i psychologii. Biblioteka była jedyną instytucją w regionie zapewniającą dostęp do kultury, edukacji, sztuki. Na spotkania zapraszano najślawniejszych wówczas pisarzy, reżyserów, dziennikarzy, podróżników, polityków, naukowców i lekarzy. Przy instytucji powstały także Klub Dyskusyjny i Klub Miłośników Teatru.

Prężnie działająca biblioteka otwierała nowe działy i remontowała kolejne pomieszczenia w budynku, celem zaadaptowania ich do użytku. W procesach związanych z remontem lokalu w 1968 r. pomogła Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, przekazując brzeskiej instytucji dodatkowe fundusze. W bibliotece powstał Oddział dla Dzieci z wypożyczalnią, obok już istniejących Działu Administracyjnego, Działu Instrukcyjno-Metodycznego i Wypożyczalni dla Dorosłych. W 1975 r. otwarto również Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, a osiem lat później, w 1983 r., punkt książek mówionych nagranych na kasetach. W latach 90. XX w. oraz przez pierwsze dziesięciolecie XXI w. biblioteka mieściła się w tym samym budynku. Stale powiększające się zbiory oraz nieunikniona komputeryzacja wymagały prowadzenia rozmów o ewentualnym nowym lokalu. Pomimo wielu barier architektonicznych biblioteka nadal dbała o organizację całego wachlarza wydarzeń dla mieszkańców regionu. Odbywały się liczne spotkania autorskie, konkursy, seminaria szkoleniowe. Wielokrotnie miał miejsce także festiwal promujący literaturę, poezję, sztukę i muzykę – Międzynarodowa Galicyjska Jesień Literacka (Marek et al., 2016, 9–26).

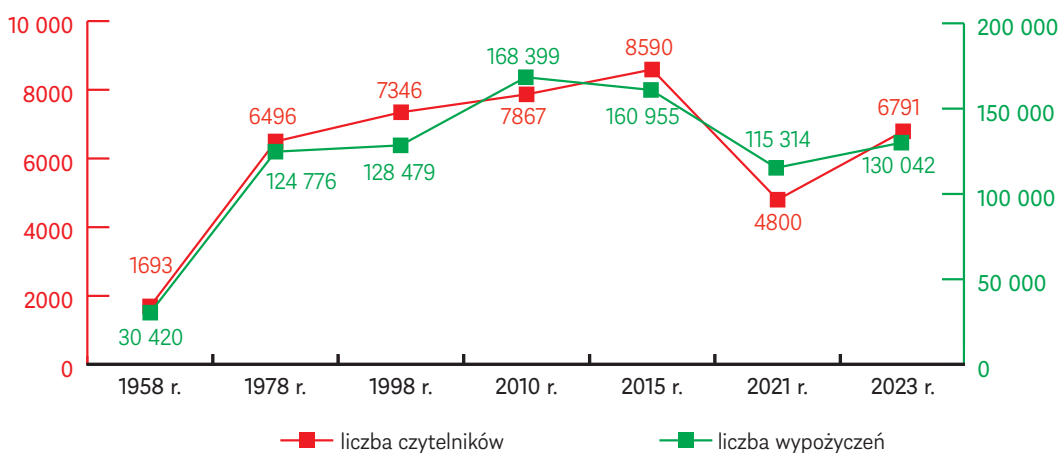
Mając na uwadze zarządzanie zasobami biblioteki, w 2009 r. „po raz pierwszy została opracowana Strategia Rozwoju Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku na lata 2009–2014” (Marek et al., 2016, 31). Jednym z jej efektów była omawiana od dawna budowa nowego lokalu dla Biblioteki: w 2011 r. powstało Regionalne Centrum Kulturalno-Biblioteczne im. Jana Pawła II w Brzesku, w którym miejsce znalazła również biblioteka. Oficjalne, uroczyste otwarcie przestrzeni odbyło się 25 czerwca 2011 r.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku obecnie – przegląd działań z 2023 r.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku od początku swojego istnienia kieruje swoją bogatą ofertą do użytkowników oraz mieszkańców regionu brzeskiego, spełnia funkcję centrum kulturalnego miasta i zaspokaja potrzeby informacyjne społeczeństwa. „Otwarta na czytelnika, funkcjonalna, z nowoczesnymi rozwiązaniami przestrzennymi i komunikacyjnymi, jest miejscem bez barier architektonicznych [...]. Położona w przepięknym otoczeniu

Parku Jordana, w samym centrum miasta, oferuje nie tylko atrakcyjne położenie, ale także zapewnia szeroki dostęp do wiedzy, informacji i kultury” (Marek et al., 2016, 37).

Według stanu na koniec 2023 r. w samych wypożyczalniach biblioteki zarejestrowano ponad 53 000 odwiedzin. Biblioteka wypożyczyła stacjonarnie ponad 130 000 pozycji oraz 7173 pozycji za pośrednictwem platform elektronicznych (MS, 2024, 25). Biblioteka w Brzesku odnosi duże sukcesy w zakresie frekwencji użytkowników odwiedzających instytucję i korzystających z jej zbiorów. Tendencja jest wzrostowa (z wyjątkiem okresu przypadającego na pandemię COVID-19, kiedy większość instytucji kultury była przez pewien czas zamknięta), co świadczy o dużym zaufaniu społecznym, jakim instytucja jest darzona w regionie (wykres 1).

Wykres 1. Liczba wypożyczeń i czytelników biblioteki w Brzesku w latach 1958–2023

Opracowanie własne na podstawie: MS, 2024, 25; Marek et al., 2016; Rok 2021 w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Brzesku, 2022, 11

Na Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Brzesku składają się obecnie cztery główne działy: Administracji, Księgowości i Obsługi, Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Udostępniania Zbiorów i Informacji oraz Instrukcyjno-Metodyczny (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku: Struktura, b.d.).

W skład Działu Udostępniania Zbiorów i Informacji wchodzi Dział Dorosłych oraz Oddział dla Dzieci. Oba mają do zaoferowania sporo atrakcji dla swoich użytkowników. Dział Dorosłych jest podzielony na Wypożyczalnię, Czytelnię, Dział Multimedialny oraz Dział Bibliograficzno-Informacyjny. Z Wypożyczalni i Czytelni mogą korzystać osoby pełnoletnie oraz młodzież, która ukończyła 15. rok życia, za okazaniem pisemnej zgody opiekunów. Oprócz bogatego zbioru polskiej i obcej, w tym także anglojęzycznej, literatury pięknej i popularnonaukowej, czasopism i prasy codziennej w Dziale Dorosłych użytkownicy mogą także pobrać bezpłatne kody uprawniające do samodzielnego korzystania z platformy IBUK Libra PWN. Instytucja udostępnia też na miejscu zasoby cyfrowej

wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA Biblioteki Narodowej. Ponadto w Czytelni znajduje się powiększalnik tekstu z 19-calowym monitorem przeznaczony dla osób z dysfunkcją wzroku. Dział Dorosłych, a właściwie Dział Bibliograficzno-Informacyjny, gromadzi oraz udostępnia również regionalia. Wśród nich znajdują się materiały historyczne oraz współczesne dotyczące miasta i gminy Brzesko oraz miejscowości wchodzących w skład powiatu brzeskiego. Są to wydawnictwa monograficzne, artykuły, dokumenty życia społecznego, a dzięki współpracy podjętej z Fundacją Ośrodka KARTA biblioteka może gromadzić również m.in. archiwalia w postaci relacji ustnych i fotografii. Są one dostępne w Cyfrowym Archiwum Tradycji Lokalnej zarządzanym przez Fundację Ośrodka KARTA. Ponadto Biblioteka w Brzesku prowadzi własną bazę Bibliografia Regionalna, zawierającą opisy bibliograficzne publikacji dotyczących regionu. Jest ona ulokowana obok katalogu online biblioteki (mają wspólny interfejs) i dostępna dla każdej zainteresowanej osoby. W ramach Działu Dorosłych funkcjonuje jeszcze Dział Multimedialny, oferujący dostęp do programów edukacyjnych, graficznych, słowników i encyklopedii, kolekcji muzyki klasycznej oraz rozrywkowej, filmów edukacyjnych, a także 755 audiobooków. Ponadto w dziale znajdują się stanowiska komputerowe i trzy tablety Apple iPad z zainstalowanymi programami i grami edukacyjnymi dla użytkowników (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku: Dział Dorosłych, b.d.).

Cały Dział Dorosłych ma bardzo bogatą ofertę kulturalno-oświatowo-edukacyjną dla użytkowników. Prowadzone są m.in. spotkania autorskie, wystawy, warsztaty, koncerty, projekcje filmowe, happeningi. Przy dziale funkcjonuje również Dyskusyjny Klub Książki. Osoby chcące przystąpić do klubu mogą zapoznać się z listą omówionych dotychczas publikacji za pośrednictwem listy dostępnej w serwisie internetowym biblioteki (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku: Dyskusyjny Klub Książki, b.d.). W 2023 r. Dział Dorosłych przygotował dla mieszkańców Brzeska i okolic oraz wszystkich zainteresowanych wiele wydarzeń. Już w styczniu odbyła się pierwsza samodzielna ekspozycja malarstwa brzeskiej artystki Janiny Drużykowskiej-Cader, a wernisaż wzbogacono o program artystyczny. Artystka prowadziła również warsztaty wyjaśniające związek fizyki i malarstwa dla uczniów klas ósmych brzeskich szkół, seniorów z Dziennego Domu Senior+ w Brzesku oraz przedstawicieli Kolpingowskiego Klubu Seniora, którzy m.in. wykonywali zakładki do książek przy wykorzystaniu techniki akwarelowej.

Biblioteka jest także miejscem, w którym seniorzy z innych miast mogą liczyć na dodatkowe atrakcje. W 2023 r. instytucję odwiedziły dwie grupy z krakowskich Centrów Aktywności Seniorów. Uczestnicy wycieczki zwiedzili dostępną wystawę, budynek biblioteki, a także wzięli udział w pełnym dodatkowych zagadek spacerze po mieście. Instytucja często wychodzi z inicjatywą nowych aktywności przeznaczonych dla seniorów, m.in. realizuje wewnętrzny projekt „Senior w bibliotece”, mający na celu aktywizowanie i integrowanie różnych grup senioralnych. Organizowane są kursy komputerowe, spotkania, warsztaty, a także cykl Regionalnych Seansów Senioralnych, czyli pokazów filmów o charakterze regionalnym połączonych z prelekcją. W czerwcu 2023 r. został przeprowadzony także kurs obsługi smartfonów.

W bibliotece odbywały się także spotkania autorskie oraz wykłady. W 2023 r. instytucja gościła m.in. reportażystkę Katarzynę Kobylarczyk omawiającą dzieje Hiszpanii, dra hab. inż. Szymona Łukasika, prof. AGH rozprawiającego na temat sztucznej inteligencji i możliwościach jej wykorzystania, o. Karola Taflńskiego O Cist z klasztoru w Szczyrzycu omawiającego historię pisma i jego utrwalania. W brzeskiej księgarni miały miejsce także wystawa malarstwa brzeszczanki Anny Gaudnik, wystawa haftu krzyżkowego jadowniczanki Anny Kozub, wieczór filmowy „Wieczór z dokumentem” zrealizowany przez studio Marka Kołdrasa oraz wystawa rzeźb korzenioplastycznych Stanisława Jakubowskiego.

Rok 2023 dał również początek Klubowi Bibliotecznemu, który zawiązał się w celu tworzenia kolejnych warsztatów, spotkań i wykładów w konkretnych, przypisanych działach tematycznych: artystycznym, książkowym, cyfrowym. Pierwsze spotkanie miało wydźwięk artystyczny, gdyż nawiązywało do wystawy malarstwa Janiny Drużykowskiej-Cader. Sama artystka przeprowadziła dla zainteresowanych warsztaty z malarstwa akwarelowego. Uczestnicy spotkania poznali m.in. podstawy techniki wykorzystywania farb akrylowych oraz samodzielnie namalowali kompozycję o motywie kwiatowym (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku: Relacje z wydarzeń, b.d.).

Obok Działu Dorosłych w brzeskiej księgarni funkcjonuje Oddział dla Dzieci z Wypożyczalnią, Czytelnią oraz Komnatą Bajek. Księgozbiór Czytelni oraz Wypożyczalni liczy ponad 21 000 egzemplarzy literatury podzielonej według poziomów odpowiadających poszczególnym grupom wiekowym. Wśród zbiorów znajdują się także liczne czasopisma udostępniane zarówno na miejscu, jak i poza bibliotekę. Niemniej najbardziej wyjątkowym miejscem Działu dla Dzieci jest Komnata Bajek – miejsce przyjazne najmłodszym użytkownikom, wyposażone w gry i zabawki, pufy, kolorowy dywanik. Odbywają się tam m.in. zajęcia Klubu Maluszka, lekcje biblioteczne, spotkania Małych Globtroterów, czyli zajęcia literacko-naukowo-podróżnicze, oraz Poranki z Książką (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku: Oddział dla Dzieci, b.d.).

Oferta Oddziału dla Dzieci brzeskiej księgarni jest bardzo rozbudowana. Już na samym początku 2023 r. biblioteka przygotowała dla najmłodszych użytkowników karnawałowy bal przebierańców. Na dzieci czekały także konkursy oraz słodki poczęstunek. Instytucja organizowała również pokazy, warsztaty, zajęcia aktywizujące oraz umuzykalniające, wycieczki w ramach ferii zimowych oraz wakacji. Dzieci mogły uczestniczyć także w tradycyjnym wróżeniu z okazji andrzejek. Bibliotekę odwiedzały również grupy wystawiające spektakle dla najmłodszych czytelników. W lutym wystąpiła grupa licealistów z I Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie z przedstawieniem *Lekcja w Akademii pana Kleksa*. W maju brzeskie przedszkolaki uczestniczyły w spektaklu *Królowa Śniegu* przygotowanym przez uczniów, rodziców i nauczycieli Publicznej Szkoły Podstawowej w Gnojniku. Instytucja przygotowała dla najmłodszych także spotkania autorskie.

W 2023 r. zorganizowane zostały spotkania z autorką książek dla dzieci Renatą Piątkowską, prowadzącą z mężem pasiekę Kornelią Żółty, autorką książek dla dorosłych i materiałów edukacyjnych dla dzieci Barbarą Sadurską oraz pedagogką i dziennikarką Katarzyną Kurdziel. Ponadto przygotowane zostały liczne lekcje i warsztaty dla dzieci uczęszczających

do przedszkoli i szkół z Brzeska, prowadzone przez bibliotekarki Oddziału dla Dzieci. Wśród nich znalazło się m.in. 18 spotkań dotyczących życia i roli pszczół w przyrodzie (dla ponad 300 uczestników), teatrzyk dla dzieci przebywających w Dzień Dziecka w brzeskim szpitalu i obchody Dnia Pluszowego Misia.

Każdego roku dla nowych najmłodszych czytelników w bibliotece przygotowuje się tzw. wyprawkę czytelniczą, składającą się z dwóch książek oraz karty do zbierania naklejek w ramach akcji Mała Książka – Wielki Człowiek. Natomiast w 2023 r. uczniowie klas I–III szkół podstawowych mogli spróbować swoich sił w Powiatowym Konkursie Recytatorskim „Polscy Poeci Dzieciom”, recytując utwory Aleksandra Fredry, Stanisława Jachowicza, Michała Rusinka i Marcina Brykczyńskiego. Co roku dzieci zapraszane są również na wspólne ubieranie choinki. Tym razem w akcji wzięli udział uczniowie klas zerowych.

Biblioteka, jak wcześniej wspomniano, znajduje się w Regionalnym Centrum Kulturalno-Bibliotecznym im. Jana Pawła II, dlatego każdego roku w październiku organizuje dodatkowe atrakcje w ramach tzw. miesiąca papieskiego. W 2023 r. przygotowano zostało głośne czytanie książek Joanny Krżyżanek i Elizy Piotrowskiej dotyczących patrona centrum. W wydarzeniu licznie wzięły udział przedszkolaki, a do akcji włączyli się przedstawiciele i dyrektorzy wielu branż i profesji. Ponadto przybyłe na spotkanie dzieci były aktywizowane poprzez zadania manualne polegające na przywieszaniu na górskim drogowskazie strzałek z wciąż aktualnymi radami Jana Pawła II i wspólne śpiewanie. Jego ulubionych utworów przy akompaniamencie gitary W obchodach miesiąca papieskiego uczestniczyły także dzieci z Publicznego Przedszkola im. Jana Pawła II w Szczepanowie, które odegrały przedstawienie w hołdzie Janowi Pawłowi II. Natomiast dla dorosłych został przygotowany wykład prof. Stanisława Hodorowicza *Kapłani Diecezji Tarnowskiej a Tatry w XIX stuleciu* oraz koncert w sali audytorijnej Regionalnego Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w wykonaniu brzeskiego chóru Gaudium.

W 2023 r. instytucja włączyła się również w organizację regionalistycznej konferencji popularnonaukowej *Dziedzictwo kulturowe niejedno ma imię*, mającej miejsce w Regionalnym Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Brzesku. Przygotowała także obchody 100. rocznicy oddania do zamieszkania Petersówki, czyli willi Pod Matką Boską, będącej miejscem mocno wpisującym się w historię miasta.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku aktywnie włącza się w akcje o zasięgu regionalnym, krajowym, międzynarodowym. W związku z ustanowionym przez Sejm RP Rokiem Fredry, w 2023 r. książnica wyszła z inicjatywą zorganizowania wielu atrakcji nawiązujących do twórczości autora. Dzięki dofinansowaniu ze środków Funduszu Promocji Kultury Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zrealizowała projekt *Mocium Panie, czas na czytanie! – promocja czytelnictwa poprzez postać i twórczość Aleksandra Fredry*. W ramach projektu w instytucji przeprowadzono 50 wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych przygotowanych dla odbiorców z każdej grupy wiekowej. Wydarzenia – spotkania autorskie, korowód dla dzieci ulicami Brzeska, przedstawienie, animacje, projekcja spektaklu teatralnego *Zemsta*, konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży, lekcje biblioteczne, warsztaty, rodzinne happeningi poetyckie (również w ramach akcji Noc Bibliotek 2023),

spotkania z aktorami Zbigniewem Zamachowskim i Karolem Polakiem, brzeską poetką Agatą Podłęcką oraz prawnukiem Aleksandra Fredry, Maciejem Szeptyckim – odniosły bardzo duży sukces, ponieważ łącznie wzięło w nich udział 3550 osób.

Ponadto w 2023 r. biblioteka włączyła się w społeczno-edukacyjną akcję Żonkile, upamiętniającą uczestników powstania w getcie warszawskim, koordynowaną przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. W ramach akcji zostały przygotowane: spacer po mieście śladami dawnej regionalnej społeczności żydowskiej, prelekcja w Muzeum Regionalnym oraz seans w ramach cyklu Regionalnych Seansów Senioralnych. Brzeska ksiąźnica zaangażowała się także w obchody Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek, organizując spotkanie z o. Karolem Taflnięskim O.Cist z klasztoru w Szczyrzycu oraz wyjście do najmłodszych pacjentów brzeskiego szpitala, podczas którego wręczono dzieciom ulubione lektury.

Dla najmłodszych od ośmiu lat organizowane są obchody Nocy z Andersenem, podczas których na dzieci czeka wiele rozrywek edukacyjnych oraz Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania. Biblioteka angażuje się również w akcję Narodowego Czytania, zapraszając na wydarzenie czytelników, przedstawicieli lokalnych instytucji i władz, artystów, działaczy. We współpracy z innymi instytucjami w mieście współorganizowała także m.in. obchody 81. rocznicy zagłady brzeskich Żydów oraz nadanie patronatu poetki Haliny Biernat nowo powstałemu skwerowi w Brzesku (Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku: Relacje z wydarzeń, b.d.).

„Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku pełni bardzo ważną funkcję kulturalną. Inicjuje i jest miejscem spotkań swoich czytelników i mieszkańców Brzeska ze znanymi ludźmi, przedstawicielami świata kultury [...]. Tak znaczący dorobek to efekt działalności wszystkich pracowników oraz dyrektorów placówki [...]” (Skoczek, 2006, 998–999).

Zakończenie

Brzeska biblioteka publiczna jest bardzo dobrze prosperującą instytucją z szeroką ofertą przygotowaną dla mieszkańców regionu. Niezaprzeczalnie wpisuje się w potrzeby środowiska informacyjnego, zapewniając dostęp do kultury i rozrywki każdej grupie odbiorców, od najmłodszych dzieci, przez młodzież i dorosłych, aż po seniorów. Jest aktywna, reaguje na apele i życzenia społeczeństwa oraz działa na rzecz regionu (Pieczka, 2017, 178). Elementem wyjścia na zewnątrz dla społeczeństwa jest również tworzona w bibliotece Bibliografia Regionalna – prowadzona nieprzerwalnie od lat 60. XX w., ma na celu utrwalenie dziejów regionu i podtrzymanie wiadomości o nim zarówno dla historii, jak i kultury. „W połowie 2016 r. zawierała ponad 5000 rekordów – każdy odsyłał do innej publikacji” (Rudek, 2016, 218).

Zarządzanie instytucją jest przeprowadzane w zrównoważony sposób, choć zawiera elementy działań o charakterze strategicznym, ponieważ biblioteka jest widoczna w przestrzeni miejskiej oraz cyfrowej. Ma aktywnie funkcjonujący fanpage w serwisie Facebook, dzięki któremu można zapoznać się z aktualną ofertą biblioteki, relacjami z wydarzeń, polecanymi lekturami. Witryna internetowa instytucji została zaprojektowana z dbałością o najmniejsze szczegóły. Jej architektura pozwala na płynne poruszanie się po zasobach

cyfrowych i odnajdowanie adekwatnych informacji przyporządkowanych do odbiorców z konkretnych grup wiekowych. Co więcej, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku jest widoczna w przestrzeni cyfrowej oraz tradycyjnej również za sprawą lokalnych mediów. Informacje o wydarzeniach proponowanych dla mieszkańców miasta i regionu i relacje z minionych akcji można odnaleźć m.in. w serwisie Informator Brzeski oraz lokalnym miesięczniku „Brzeski Magazyn Informacyjny”, wydawanym także w wersji online. Mając na uwadze potrzeby współczesnych użytkowników, biblioteka dysponuje również katalogiem dostępnym w formie aplikacji na urządzenia mobilne, który nie tylko pozwala na przeglądanie zbiorów i zamawianie publikacji, ale i przypomina o terminie zwrotu wypożyczonych pozycji. Ponadto biblioteka wypożycza użytkownikom czytniki e-booków Kindle Paperwhite oraz dwa rodzaje Czytaków dla osób z dysfunkcją wzroku.

Liczba usług świadczonych przez brzeską bibliotekę potwierdza mocno zarysowaną pozycję instytucji w przestrzeni publicznej miasta. Jest to jednostka odpowiedzialna nie tylko za gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów, to centrum informacyjne podnoszące kompetencje środowiska w efektywny sposób. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku jest miejscem, w którym każdy może rozwijać swoje pasje i liczyć na wsparcie okraszone licznymi wydarzeniami, a to za sprawą dobrze zorganizowanego zarządzania zasobami niematerialnymi.

Bibliografia

- Babik, W. (2019). *Zarządzanie informacją – ważne wyzwanie współczesności*. W: W. Babik red. *Zarządzanie informacją*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, s. 15–32.
- Biblioteka siedemdziesięciolatka* (2016). brzesko.pl/aktualnosc/32464,biblioteka-siedemdziesieciolatka [odczyt: 24.02.2024].
- Burkiewicz, P., Zaborowska, I. (2011). *Zarządzanie informacją. Materiały szkoleniowe*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej.
- Evans, E. G., Greenwell, S. (2020). *Management Basics for Information Professionals*. Chicago: ALA Neal-Schuman.
- Fraś, J. (2011). Zarządzanie informacją elementem budowy przewagi konkurencyjnej e-przedsiębiorstwa. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, 21, s. 29–41.
- Gębołyś, Z. (2019). Zarządzanie strategiczne w bibliotece. W: M. Wojciechowska red. *Zarządzanie biblioteką*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, s. 212–233.
- Gierszewska, G. (2005). Wstęp. W: J. Dąbrowski, G. Gierszewska red. *Strategie przedsiębiorstw a zarządzanie wiedzą*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, s. 7–16.
- Gill, P. oprac. (2002). *Działalność bibliotek publicznych: wytyczne IFLA/UNESCO*. Przeł. M. Kisilowska, J. Woźniak, E. B. Zybert, Warszawa: Wydawnictwo SBP.
- Griffin, R. W. (2017). *Podstawy zarządzania organizacjami*. Przeł. M. Rusiński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

- Grycz, J. (1951). *Bibliotekarstwo praktyczne w zarysie. Podręcznik i poradnik*. Wrocław: Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.
- Jemielniak, D. (2012). Zarządzanie wiedzą. Podstawowe pojęcia. W: D. Jemielniak, A. K. Koźmiński red. *Zarządzanie wiedzą*. Warszawa: Wolters Kluwer, s. 21–42.
- Jemielniak, D., Latusek, D. (2005). *Zarządzanie. Teoria i praktyka od podstaw. Ćwiczenia*. Warszawa: Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego.
- Jezierska, M. (2018). Środowiskowe funkcje bibliotek publicznych i ich wpływ na finansowanie bibliotek. W: J. Żochowska red. *Pieniądze dla bibliotek, czyli Fundraising biblioteczny. VI ogólnopolska konferencja naukowa, Białystok, 29–30 czerwca 2017 r. Praca zbiorowa*. Białystok: Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia, s. 251–271.
- Kamińska, J. (2019). Proces zarządzania w bibliotekach. W: M. Wojciechowska red. *Zarządzanie biblioteką*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, s. 129–145.
- Karaś, E., Piasecka-Głuszak, A. (2013). Zarządzanie wiedzą – dlaczego tak ważne? *Nauki o Zarządzaniu*, 4, s. 45–60.
- Klimczok, M., Tomczyk, A. (2012). Zarządzanie wiedzą – współczesna koncepcja zarządzania przedsiębiorstwem. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas. Zarządzanie*, 2, s. 165–174.
- Koreimann, D. S. (1999). *Management*. München–Wien: Oldenbourg Wissenschaftsverlag.
- Krzakiewicz, K., Cyfret, S. (2020). *Podstawy zarządzania organizacjami*. Poznań: Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.
- Legutek, K. (2021). Bibliotekę tworzą ludzie – sylwetki dyrektorów PiMBP w Brzesku. W: *Kultura i historia regionu brzeskiego. Działania kulturotwórcze osób, społeczności i instytucji. Materiały pokonferencyjne*. Brzesko: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku, s. 35–52.
- Marek, M., Legutek, K., Szot, J. red. (2016). *70 lat Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku*. Brzesko: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku.
- MS (2024). Rok z biblioteką. *Brzeski Magazyn Informacyjny*, 1, s. 25.
- Pieczka, A. (2017). Dziedzictwo kulturowe regionu w działalności małopolskich bibliotek publicznych. *Małopolska. Regiony, regionalizmy, małe ojczyzny*, 19, s. 171–181.
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku (b.d.). *Dyskusyjny Klub Książki*. bibliotekabrzesko.pl/dla-doroslych/dkk.html [odczyt: 25.02.2024].
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku (b.d.). *Dział Dorosłych*. bibliotekabrzesko.pl/dzial-doroslych.html [odczyt: 25.02.2024].
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku (b.d.). *Historia Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku*. bibliotekabrzesko.pl/pdf/historia.pdf [odczyt: 23.02.2024].
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku (b.d.). *Oddział dla Dzieci*. bibliotekabrzesko.pl/oddzial-dla-dzieci.html [odczyt: 25.02.2024].
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku (b.d.). *Relacje z wydarzeń*. bibliotekabrzesko.pl/aktualnosc.html [odczyt: 25.02.2024].
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku (b.d.). *Struktura*. bibliotekabrzesko.pl/pdf/struktura.pdf [odczyt: 25.02.2024].

- Robbins, S. P., DeCenzo, D. A. (2002). *Podstawy zarządzania*. Przeł. A. Ehrlich. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Rok 2021 w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Brzesku (2022). *Brzeski Magazyn Informacyjny*, 1, s. 11.
- Rudek, L. (2016). Materiały bibliograficzne do dziejów Brzeska i rodziny Goetzów-Okocimskich. W: J. S. Gawlik red. *Rola rodziny Goetzów-Okocimskich w budowie i rozwoju gospodarki, kultury i rozwoju cywilizacyjnego regionu Polski południowej w XIX i XX wieku. Zarys monograficzny*. Brzesko: Brzeskie Towarzystwo Gryf, s. 215–222.
- Sadowska, J. (2019). Misja współczesnej biblioteki. W: M. Wojciechowska red. *Zarządzanie biblioteką*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, s. 19–31.
- Sienicki, M. (2023). Zarządzanie wiedzą. *Studia i Materiały Centralnej Biblioteki Wojskowej*, 1(19), s. 131–148.
- Skoczek, A. (2006). Rozwój kultury w latach powojennych. W: F. Kiryk, J. Lach red. *Brzesko. Dzieje miasta i regionu*. Brzesko: Urząd Miejski w Brzesku, s. 959–999.
- Taylor, F. W. (1919). *The Principles of Scientific Management*. New York–London: Harper & Brothers Publishers.
- Unold, J. (2015). *Zarządzanie informacją w cyberprzestrzeni*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Wojciechowska, M. (2016). *Studium zarządzania niematerialnymi zasobami organizacyjnymi bibliotek*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Wojciechowski, J. (1997). *Organizacja i zarządzanie w bibliotekach*. Warszawa–Kraków: Wydawnictwo Naukowe PWN.